

Disznótör szeptemberben

Emlékképek Boszniából

A várost az éhség uralta. Az elmúlt öt hónap alatt az élelmiszerüzletek teljesen kiürültek, a környező falvakat a front elszakította a várostól, a piacok csu-paszak, kihaltak lettek. Már hónapok óta mindenki az emberbaráti segílyt fogyasztotta, amely különböző országokból, tájakról érkezett, gyakran az ottani általami tartalékokból, a szavatossági idejük is általában régen lejárt. A nap legnagyobb részét sorban állással töltöttük, kenyérré várva.

Az otthoni tartalékokból már régen kifogytunk, ehhez nagyban az is hozzájárult, hogy a villanyáram még a háború kezdetén megszűnt, így a hűtőkből az élelem a szemétre került. Bekövetkezett az általános éhség.

Éjszakánként tehetetlenül feküdtem, miközben átkoztam az önfejű rövidlátásom, miért nem hagytam el én is a várost az első konvojok egyikével, legalább most nem éheznek.

Egyik napon a hajnali órákban ponyvával letakart teherautó állt meg a házunk előtt. Belőle három fel-fegyverzett férfi ugrott ki. Nagyon inamba szállt a bártorság.

Bekopogtak az ajtón.

Megrettenve kinyitottam. Az egyikükben felismer-tem Galibot, aki nemrég költözött ide a szomszédság-ba, egy elhagyatott szerb házba. Néha átjött kávéra, miközben dicsekedett, hogy békében ő volt a belügy-miniszter sofőrje, most pedig a szomszédos települé-sen a harci alakulat parancsnokának nevezték ki.

Kapkodva, fél mondatokban előadta, hogy a teg-napi harci tevékenységek alkalmával a város déli ol-dalán fekvő dombok egyikén, Dogleden, egy disznót fogtak meg, amit itt magukkal hoztak, s teherautóban helyezték el.

Megbízta, hogy Nedjo szomszédom segítségé-vel, aki melleleg szintén keresztény volt, a holnap-i nap folyamán vágjuk le a disznót. A választásuk azért esett ránk, mert a többi szomszéd muzulmán vallású volt, vallásuk pedig tiltja a disznóhús fogyasztását.

A feladatot megértettem, még életemben nem öl-tem disznót, izgatott lettem, de meg is örültem, hiszen

végre én is jóllakhatok ebből a váratlan zsákmány-ból.

Röptében ébresztettem Nedjo szomszédot, aki zavartan, értetlenül engedelmessé azonnal kinyi-totta a pincéjét, ahova a váratlan jövevényt akartuk beterejni.

Amikor felemeltük a ponyvát, volt mit látni, egy 150 kiló körüli hízó nézett velünk farkasszemet.

Azonnal megértettem, egy ismeretlen család téli-revalója állt előttünk. Valaki egész évi szorgoskodása válik most prédául.

Leeresztettük a teherautó oldalát, lejtőként a ka-rosszériához erősítettük, hogy rajta levezessük a jó-szágot, de annak mintha a lábai gyökereztek volna odafenn, meg nem moccant. Közben védekezően, hangosan rőfögött is.

Elkezdett a hátam borsódnia, mi lesz, ha felébreszti a szomszédságot, az édes álmukat szunnyadó mu-zulmán szomszédaimat.

Végre sikerült Nedjo szomszéd dadogó, édesgető szavaira betolni a nagy dögöt a pincébe.

Fellélegeztem, kint semilyen jel arról, hogy valaki is észrevett volna valamit.

Szomszédká, igyunk már egy-egy szíverősítőt, invitált izgatottan Nedjo, jelezve, megértette, mi vár ránk.

Visszatérhettem nyugovóra, de álom már nem jött a szememre, egyre csak azon morfondíroztam, hogy is szervezzem meg a kényszer disznótort.

Kiskoromtól fogva számtalan disznótortban vettem részt, így átgondoltam a teendőket, rendszereztem a sorrendet.

Aztán már kora reggel áthívtam Nedjót a feleségé-vel együtt, meg Smajo szomszédot, aki már nyugdí-jas volt, s nem túlságosan nagy hívő, viszont mindig szomszédi megértést tanúsított irántam. Az asszony kávéfőzött, az asztal köré ültünk, s miközben a töb-biek szürcsölgették a gőzölgő zamatos kávé, én aka-dozva előhozakodtam a rám bízott feladat tervével.

Nedjo hol a hasát fogta, szinte kibuggyant belőle a rejtett öröm-félelem egyvelege, majd félrehúzta a szá-

ját, szemével nagyokat pislantott, mintegy magának adva titkos jeleket, hol meg nagyokat sóhajtozott.

Smajo pedig a sapkája simlijét a tarkóján, hol hátra fordította, hol meg erősen a szemére húzta, s kipirultan bölcsen hallgatott, hümmögött valamit maga elé, köhécselt, igazolva, hogy torokfájása némaságra készíti.

Kihangsúlyoztam, hogy a munkánk fejében megkapjuk a körmöket, a fejet, meg az összes belsőségeket.

Mindannyian nagyokat nyeltünk, előre örülve a zsiros falatoknak.

Először meg kell ölni, de hármunk közül egyikünk sem akarta önként vállalni a kényes feladatot.

Legjobb, ha seprűszálat húzunk, javasolta Smajo, akié a legrövidebb lesz, az fogja leszúrni az „amerikai bárányt”, terjesztette elő.

De akié a legrövidebb, az úgy is a legügyetlenebb, próbált ellenvetést tenni a jó Nedjo szomszéd.

Az asszonyok kíváncsiságtól kipirult arccal csendesen figyelték a fejleményeket.

Habozás nélkül előkerítettem a kis söprűt, letéptem a seprűszálat, majd eltördöstem, s három különböző hosszúságú darabkát két ujjam közé szorítottam.

Amazok dermedten figyeltek.

Először Nedjo húzott, ugyanis ő volt a legidősebb. Rögtön láttam, hogy neki jutott a középső. Ő csak méricskélt, egyre nyújtogatva a nyakát, miközben ádamcsutkája nagyokat ugrándozott a nyakán.

Gondoltam, most cselhez folyamodom, s a megmaradt pálcikákat úgy igazítottam, hogy a rövidebbnek maradjon látható a hosszabbik része. De mit ad Isten, Smajónak nem az kellett, hanem éppen a másik, a leghosszabb.

Vadászszerecséd van szomszéd, szóltam.

Hiába minden huncutságom, én lettem a főböllér.

Elosztottuk a többi feladatot is, meg a szükséges szerszámokat is össze kellett szedni.

Nedjo valahonnan előteremtett egy óriási régi pléhteknőt, miközben mi a vizet forraltuk. Én valahonnan előkerítettem egy nagy kést. Félelmemben szitkozódva megfentem a kopott konyhai köszörűn.

Kinn tüzet raktunk a téglákból rögtönzött tűzhelyre, a régi nagy lábos volt most az üst. Teleöntöttük esővízzel, letakargattuk a kéznél lévő deszkadarabokkal. Így a víz egy-kettőre felforrt, mi hárman pedig elindultunk a pince irányába, hogy kivezessük a nagy agyarást. Köteleket szedtünk elő, megkötöttük páronként a disznó első, majd hátsó lábát. Nedjo elől, Smajo hátul, én pedig a két fülénél fogva vonszoltam az állatot, mint az elítéltet a vesztőhelyre.

Nedjo félve becézgette, mígnem beestünk vele együtt a rózsák közé, mert oda próbált menekülni a disznó. Zavartan rőfögött, csökönycödött.

Ki akart szabadulni, közben fellökte Smajót, aztán meg még át is ugrotta. Szerencsére Smajónak kutya baja sem lett.

Izgalunkban nagyokat káromkodtunk mindhárman, szinte kórusban. De végül mi győzedelmeskedtünk. Gyorsan odakötöttük a kapuoszlophoz, majd a kerítéshez. Most csak a disznó sivalkodásától retgettünk, amivel szegény állat nem maradt adós, na meg persze a szomszédok rosszállásától. De úgy látszik, nemcsak engem oktatott ki megboldogult nagyanyám: Ha valami nem rád tartozik, nincs szád, meg füled.

A nagykes már a kezemben volt. Hogy vettem véget szegény életének, magam sem tudom, de anynyira átvágtam a nyakát, hogy a vére engem is előntött. Persze hogy feljajdult szegény, és mégis kicsalta az összes szomszédot. Én úgy véresen beszaladtam a házba, szégyelltem magam a sok kíváncsi szem előtt.

Mire bent átöltöztem, s újra kimentem, a két társam már elmagyarázta a meglepett embereknek, miről is van szó.

Mondhatom, egy szó nem sok, annyi reakciót sem hallottam. Szerintem ezt Galib parancsnok tekintélyének köszönhetjük.

Ügyesen forrázgattuk, kapartuk a disznót, miközben állandóan forgattuk a nagyteknőben.

Mikor már elég csupasza lett, mindhárman nekies-tünk, az egész testét leborotváltuk. Munkánk végeztével a „tetemet” behúztuk a garázsba.

Végre most már megpihenhettünk, a munka nehezen túl voltunk.

Egy kicsit félreálltunk, s jóízűen szürcsöltük a birs-alma teát.

Azután a megtisztított disznót egy nagy deszkára áthelyeztük, s hosszába kettéhasítottuk. A további trancsírozás már gyerekjáték volt. Miután mindent elvégeztünk, a nagy húsdarabokat régi abroszokkal lefedtük.

Estére megjött Galib, a parancsnok. Leválasztottuk neki a karajokat, azt magával vitte, majd elrendelte, hogy a combokat, meg az oldalast daraboljuk fel, sózzuk be, majd füstöljük fel.

Két-három hét múlva eljövök érte. A többi a tiétek, de juttassatok minden szomszédnak is egy-egy kicsit, parancsolta erélyesen, majd elviharzott.

Minden úgy is történt.

Aznap a mi kis utcánkban mindenki nagy kanállal evett.

Estefelé észrevettem, hogy rengeteg légy ódalog az udvarban. Előbújtak a jó szagra.

Megint a garázsba vittem a húst. Előre félttem, mi lesz, ha beköpi.

Na, csak sózzuk le minél erősebben, szorgoskodott Nedjo is.

Volt otthon egy óriási lábas, egyenként megforgattuk a húsdarabokat a sóban, majd egymásra helyeztük őket. Végül is deszkákkal, meg nagy kövekkel lepréseltük az egészet. Nejlón darabokkal leteregettük a nagy lábast, majd jó lekötöttük, nehogy a legyek bejussanak.

Fáradtan tértem nyugovóra.

Néhány nap múlva Galib bükkfa tuskókat hozott, meg három doboz sót.

Elégedetten nézegette a besózott húsdarabokat. Minden rendben volt.

Tíz nap múlva, kiszedtem a sóból a sok szép darabot. Ígéretesen nézett ki az egész. Egyenként átlukasztottam őket, majd spárgát kötöztem mindegyikre.

A ház mellett volt egy kis füstölőm. Nedjo és Smajo segédlete mellett csakhamar katonásan sorakoztak a húsdarabok a füstölő pálcákon.

Legjobb lesz, ha ide az ajtó elé kötöd a kutyát, nehogy lába keljen a húsnak, ajánlotta Nedjo.

A kapott tuskókat felapróztam, majd tüzet raktam a hús alá. Mikor jól füstölni kezdett, bezártam a füstölőt.

Ha nem füstölsz állandóan, az egészet beköpi a legyek, figyelmeztetett a szomszédok közül valamelyik, mert megérkezett a vénasszonyok nyara, újból kánikula lett.

Amíg a fa tartott, ott ügyeleteskedtem a füstölő körül, s reménykedtem, majd csak megéhezik már a parancsnok.

Egy este valóban nagy sietve eljött, s gyorsan magával vitte az egész húst. Megkönnyebbültem.

Én is bevittem a házba a felfüstölt agyarakat, füleket, meg a többi apróságot, elraktam, majd másnap osztzkodunk társaimmal. Most már nyugodtam aludtam, mint aki jól végezte a dolgát.

Kora reggel nagy zörgésre ébredek.

Galib állt ismét az ajtóban:

Jó szomszéd, visszahoztam a húst, most nézd meg magad is, mit csináltatok, s ledobta elém az egészet.

Volt mit látnom: a húson óriási kukacok mászkáltak.

Így ezt elfogyasztani nem lehet, mondta mérgesen, csalódottan.

Csinálj valamit, parancsolta magánkívül, s dühösen eltávozott, nem várva, hogy bármit is feleljek.

Azt hittem, lecsapott rám a villám. A nagy hőség okozta az egészet.

Újból forró vizet készítettem, beletettem a sok füstölt húst. A víz tetején hamarosan megjelentek a nagy zömök kukacok. De megérkezett a két szomszéd is. Ők is hibásnak érezték magukat, csak tehetetlenül ácsorogtak.

Telezabáltatok-e magatokat, mérgeződtem magamban, szidva a ritka példányoknak számító férgemet.

Nagyokat káromkodtam balszerencsém miatt.

Egész nap tisztogattam, nézegettem a húsdarabokat.

Legszívesebben leokádtam volna az egész munkámat.

De csak erőt vett rajtam az erősebbik énem.

Miután a rossz részeket eltávolítottam, megszáritgattam a megmaradt darabokat, s újból füstre tettem az egészet.

Máskor is pótvizsgáztam már az életben.

Harmadnap Galib újból megjött, bepakoltam az egészet egy lisztes papírzsákba, s elvitte a kész húst.

Szótlanul megszorította a kezem, majd így szólt:

- Ha valami bajod lesz, hát csak keress fel!

Többé nem találkoztunk.